

מבוא לכלכלה ב'

פרק 6 - מאזן התשלומים ושוק מטבע חוץ

תוכן העניינים

1. כללי 1

מאזן התשלומים ושוק מטבע חוץ:

שאלות:

מאזן התשלומים:

- (1) בשנה האחרונה בוצעו העסקאות הבאות:
- חברה ישראלית מכרה סחורה לחו"ל בשווי 100 מיליון דולר. התמורה התקבלה במזומן.
 - ממשלת ישראל קיבלה מארה"ב ציוד צבאי בשווי 300 מיליון דולר. מחצית ניתן כמענק ומחצית כמלווה לטווח ארוך.
 - חברת פרסום בינלאומית רכשה מחצית מסוכנות פרסום ישראלית בסך של 20 מיליון דולר במזומן.
- א. הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים במאזן התשלומים קטן ב-100 מיליון דולר.
- ב. הגירעון בחשבון השוטר במאזן התשלומים גדל ב-50 מיליון דולר.
- ג. יתרות המט"ח גדלו ב-100 מיליון דולר.
- ד. מאזן התשלומים אינו מאוזן בגלל המענק, אשר תמורתו לא שולמה במזומן.
- (2) בשנה האחרונה בוצעו העסקאות הבאות:
- חברה ישראלית קנתה סחורה מחו"ל בשווי 100 מיליון דולר. התמורה שולמה מחצית במזומן ומחצית באשראי לטווח קצר.
 - ממשלת ישראל קיבלה מארה"ב 3 מטוסי קרב בשווי 250 מיליון דולר במתנה.
- א. הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים במאזן התשלומים גדל ב-350 מיליון דולר.
- ב. הגירעון בחשבון השוטר במאזן התשלומים גדל ב-350 מיליון דולר.
- ג. יתרות המט"ח גדלו ב-100 מיליון דולר.
- ד. טענות ב' ו ג' נכונות.
- (3) חברה ישראלית פרעה חובות (תשלום קרו) בסך 50 מיליון דולר לבנקים בשוויץ. בנוסף, שילמה ריבית על ההלוואה בסך 2 מיליון דולר.
- א. הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים במאזן התשלומים גדל ב-50 מיליון דולר.
- ב. הגירעון בחשבון השוטר במאזן התשלומים גדל ב-52 מיליון דולר.
- ג. יתרות המט"ח גדלו ב-52 מיליון דולר.
- ד. כל הטענות האחרות אינן נכונות.

- (4) חברה ישראלית רכשה חברה אמריקאית בסך של 50 מיליון דולר בתחילת השנה, וקיבלה דיבידנד (חלוקת רווחים) כעבור מספר חודשים בסך של 4 מיליון דולר.
- הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים במאזן התשלומים גדל ב-50 מיליון דולר.
 - הגירעון בחשבון השוטף במאזן התשלומים ירד ב-4 מיליון דולר.
 - יתרות המט"ח קטנו ב-46 מיליון דולר.
 - טענות ב' וגי' נכונות.
- (5) חקלאי ישראלי שילם לעובדיו הזרים משכורות בסך 500 אלף דולר. העובדים הזרים ביצעו רכישות של סחורות בשווי 200 אלף דולר ושלחו לקרוביהם בחו"ל.
- הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים במאזן התשלומים גדל ב-300 אלף דולר.
 - הגירעון בחשבון השוטף במאזן התשלומים גדל ב-500 אלף דולר.
 - יתרות המט"ח קטנו ב-300 אלף דולר.
 - טענות א' וגי' נכונות.
- (6) בשנה האחרונה בוצעו העסקאות הבאות:
- הסניף של חברה ישראלית בארה"ב נתן ייעוץ בשווי 10 מיליון דולר לחברה אמריקאית.
 - ממשלת ישראל שלחה צוותים וסיוע רפואי בשווי 5 מיליון דולר בעקבות רעידת אדמה למדינה זרה.
 - חברה ישראלית לוותה 20 מיליון דולר מבנק שוויצרי.
- הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים במאזן התשלומים קטן ב-15 מיליון דולר.
 - הגירעון בחשבון השוטף במאזן התשלומים קטן ב-10 מיליון דולר.
 - יתרות המט"ח קטנו ב-10 מיליון דולר.
 - טענות א' וב' נכונות.
- (7) להלן נתונים אודות מאזן התשלומים בשנה האחרונה:
- הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים גדל ב-10 מיליון דולר.
 - העברות חד צדדיות נטו היו 6 מיליון דולר.
 - יתרת הלוואות של המשק גדלה ב-8 מיליון דולר.
 - המשק לא נתן הלוואות ולא קיבל החזרי הלוואות.
 - השקעות זרים בארץ נטו היו בסך 6 מיליון דולר.
- יתרות המט"ח קטנו ב-10 מיליון דולר.
 - יתרות המט"ח גדלו ב-10 מיליון דולר.
 - יתרות המט"ח לא השתנו.
 - כל הטענות האחרות אינן נכונות.

8) להלן נתונים מתוך מאזן התשלומים :

- המשק לקח הלוואות בסך 40.
 - המשק נתן הלוואות בסך 20.
 - המשק החזיר הלוואות בסך 38.
 - המשק קיבל החזרי הלוואות בסך 15.
 - יתרות המט"ח גדלו ב-20.
- מכאן נובע כי :

- א. החוב החיצוני ברוטו גדל ב-20 והחוב החיצוני נטו לא השתנה.
- ב. החוב החיצוני ברוטו גדל ב-2 והחוב החיצוני נטו קטן ב-23.
- ג. החוב החיצוני ברוטו גדל ב-20 והחוב החיצוני נטו קטן ב-23.
- ד. החוב החיצוני ברוטו גדל ב-20 והחוב החיצוני נטו קטן ב-3.

9) להלן נתונים מתוך מאזן התשלומים בשנה האחרונה :

- הגירעון בחשבון הסחורות והשירותים גדל ב-50 מיליון דולר.
 - לא היו כל העברות חד צדדיות.
 - השקעות זרים בארץ נטו היו בסך 50 מיליון דולר.
- א. יתרות המט"ח קטנו.
 - ב. יתרות המט"ח גדלו.
 - ג. החוב החיצוני נטו לא השתנה.
 - ד. החוב החיצוני ברוטו לא השתנה.

שוק מטבע חוץ :

- 1) במשק המצוי בשיווי משקל באבטלה, נהוג משטר שער חליפין נייד עם תנועות הון חופשיות. להלן מספר טענות :
- א. הייבוא תמיד שווה לייצוא.
 - ב. עליית שער הריבית המקומית יביא לירידה בתנועות ההון הנכנסות.
 - ג. עליית שער הריבית המקומית יביא לגידול בייבוא.
 - ד. עליית שער הריבית המקומית יביא לגידול בייצוא.

- 2) במשק המצוי בשיווי משקל באבטלה, נהוג משטר שער חליפין נייד עם תנועות הון חופשיות. הממשלה הגדילה את הוצאותיה במימון מלווה מהציבור. להלן מספר טענות :
- א. פעולת הממשלה תגרום לעליית שער החליפין.
 - ב. הייבוא יגדל והייצוא יקטן.
 - ג. עליית שער הריבית המקומית תביא להשפעה זהה.
 - ד. הגדלת הוצאות הממשלה במימון של הטלת מיסים הייתה מביאה לתוצאות הפוכות.

- (3) משק מצוי בשיווי משקל באבטלה. במשק נהוג משטר שער חליפין נייד עם תנועות הון חופשיות. הנגיד האמריקאי העלה את שער הריבית. כתוצאה מכך:
- א. יחול גידול בעודף הייבוא ושער החליפין יעלה.
 - ב. יחול קיטון בעודף הייבוא והפער הדיפלציוני יצטמצם.
 - ג. הצריכה הפרטית לא תושפע משינוי זה.
 - ד. יחול גידול בהעברות חד-צדדיות.
- (4) משק מצוי בשיווי משקל באבטלה. במשק נהוג משטר שער חליפין נייד עם תנועות הון חופשיות. במשק חל גידול בתוצר. כתוצאה מכך:
- א. שער החליפין ירד והייבוא יגדל.
 - ב. יחול קיטון בעודף הייבוא והפער הדיפלציוני יצטמצם.
 - ג. יהיה גידול בתנועות ההון הנכנסות.
 - ד. שער החליפין יעלה ולא יחול שינוי בעודף הייבוא.
- (5) משק מצוי בשיווי משקל באבטלה. במשק נהוג משטר שער חליפין נייד עם תנועות הון חופשיות. במשק חל גידול בתוצר במקביל לעלייה בשער הריבית המקומי. כתוצאה מכך:
- א. יחול גידול בעודף הייבוא ושער החליפין יעלה.
 - ב. יחול קיטון בעודף הייבוא והפער הדיפלציוני יצטמצם.
 - ג. לא ניתן לדעת מה יקרה לשער החליפין והייצוא, אך הייבוא ועודף הייבוא יגדלו בהכרח.
 - ד. כל הטענות האחרות אינן נכונות.
- (6) משק מצוי בשיווי משקל באבטלה. במשק נהוג משטר שער חליפין נייד עם תנועות הון חופשיות. במשק חל קיטון בתוצר במקביל לעלייה בשער הריבית המקומי. כתוצאה מכך:
- א. יחול גידול בעודף הייבוא ושער החליפין יעלה.
 - ב. יחול קיטון בעודף הייבוא ושער החליפין ירד.
 - ג. לא ניתן לדעת מה יקרה לשער החליפין והייצוא, אך הייבוא ועודף הייבוא יגדלו בהכרח.
 - ד. לא ניתן לדעת מה יקרה לייבוא, אך הייצוא יקטן ועודף הייבוא יגדל.
- (7) משק מצוי בשיווי משקל באבטלה עם משטר של שער חליפין נייד. באיזה מהמקרים הבאים ירד שער החליפין?
- א. הציבור צופה תיסוף בשער החליפין.
 - ב. הריבית בארץ עלתה ב-1% והריבית בחו"ל עלתה ב-2%.
 - ג. רמת המחירים בארץ עלתה ב-3% ורמת המחירים בחו"ל עלתה ב-2%.
 - ד. רמת הסיכון של מדינת ישראל עלתה ודירוג האשראי שלה ירד.
 - ה. התוצר העולמי קטן.

8) בשנים 2010-2011 רכש הנגיד הישראלי סטנלי פישר כמויות גדולות של דולרים, על מנת לגרום לעלייה בשער הדולר. פעולה זו:

- מקטינה את היצע הכסף המקומי.
- מגדילה את עודף הייבוא.
- פועלת לטובת היצואנים והצמיחה במשק.
- מקטינה את הצמיחה במשק, כי שקל חלש רע למדינה.

9) להלן מספר טענות לגבי שוק מטבע חוץ:

- במשטר שער חליפין נייד ייתכן עודף ביקוש למט"ח.
- הגדלת העברות חד צדדיות למדינה (מענקים) תגרום לירידת שער החליפין במשטר שער חליפין נייד ושער חליפין קבוע.
- במשק עם משטר שער חליפין נייד כל שינוי יוביל להתייצבות ע"י שינוי בשער החליפין.
- במשטר שער חליפין קבוע כל שינוי יוביל להתייצבות ע"י שינוי בשער החליפין.

10) להלן נתונים לגבי משק בשנה מסוימת:

$X = 1,200 + 400(E/P)$	-	היצוא
$IM = 1,500 + 0.3Y - 600(E/P)$	-	היבוא
$TR = 500$	-	העברות חד צדדיות
$Y = 10,000$	-	התוצר בשיווי משקל
$CF = 50(i - i^*) + 300$	-	תנועות הון נכנסות
$i = 10\%$	-	שער הריבית המקומי
$i^* = 8\%$	-	שער הריבית העולמי

להלן מספר טענות:

- אם במשק יש משטר של שער חליפין נייד, אז שער החליפין בשיווי משקל הוא 2.5.
- אם במשק יש משטר של שער חליפין נייד, אז העלאת הריבית המקומית ל-12%, תגרום לשער החליפין לרדת ל-2.1.
- אם במשק יש משטר של שער חליפין קבוע הנקבע לרמה של 2 נה לדולר, אז יתרות המט"ח של המדינה יקטנו ב-400.
- אם במשק יש משטר של שער חליפין קבוע הנקבע לרמה של 2 נה לדולר ובמשק היה חל איסור על תנועות הון, אזי יתרות המט"ח של המדינה יקטנו ב-900.

תשובות סופיות:**מאזן התשלומים:**

(5) ד'	(4) ד'	(3) ד'	(2) א'	(1) ב'
	(9) ג'	(8) ב'	(7) ב'	(6) ד'

שוק מטבע חוץ:

(5) ג'	(4) ד'	(3) ב'	(2) א'	(1) ג'
(10) ג'	(9) ג'	(8) ג'	(7) א'	(6) ד'